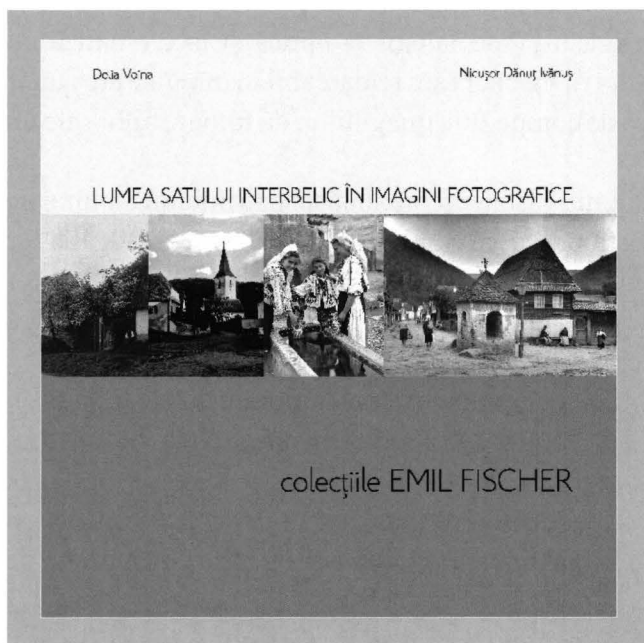

**Delia Voina, Nicușor Dănuț Ivănuș,
Lumea satului interbelic în imagini fotografice. Colecțiile Emil Fischer,
Sibiu, Editura „ASTRA Museum”, Editura Muzeului Național Brukenthal,
2014, 152 p.**

Valerie DELEANU*

În acest an, Editura „ASTRA Museum”, departament al Complexului Național Muzeal ASTRA, în colaborare cu Editura Muzeului Național Brukenthal, a avut o mult așteptată premieră: tipărirea albumului cuprinzând o parte a fotografiilor realizate de fotograful sibian Emil Fischer în atelierul său.

Pentru Sibiu și sibieni, dar nu numai, ci și pentru etnografia românească și cea săsească din Transilvania numele lui Emil Fischer este strâns legat de realitățile pe care le-a fotografiat cu mult simț artistic de-a lungul vieții sale.

Activitatea fotografului sibian coincide cu o perioadă în care etnografia prindea contur ca știință, iar aparatul fotografic i se asocia, programat sau conjunctural, cu forța sa de a fixa în timp fragmente antropologice. Mapa de fotografii

realizată în prima jumătate a secolului al XX-lea de vestitul artist-fotograf ne înfățișează oameni, aspecte de viață și de civilizație, așezări umane, case, îmbrăcămintea epocii, obiceiuri legate de muncă, obiceiuri de peste an, dar și fizionomia subiecților aflați în fața obiectivului fotografic, indiferent de etnia lor (români, sași, țigani). Suita de fotografii prinde nu doar imagini ca fapte de viață, ci sunt interpretate cu inteligență, prin tehnica rafinată a aparatului și prin valoare artistică, rezultate din firescul celor surprinse pe hârtie.

Emil Fischer continua de fapt o veche tradiție, venită din secolele XVII-XVIII, a pictorilor, a graficienilor și gravurilor ardeleni sau europeni, care, călători sau localnici, au intrat adeseori în legătură cu oamenii și rezultatul acțiunii lor de civilizație, realizând în imaginile timpului o combinație între artă și document, impresionați de ceea ce descopereau în interiorul sau în afara burgului transilvănean, în Sibiu sau în satele din jur, atât pitorescul, exoticul sau curiozitățile, cât și firescul realităților observate. Emil Fischer nu a fost străin de realitățile pe care le fotografia. Trăia în mijlocul lor, le cunoaște, umbla mereu să găsească situații cât mai deosebite și, în același timp, normale epocii sale, dorea fixarea lor printr-o artă nouă, inedită, așa cum era fotografia, imprimându-le pe plăci de sticlă (cum era tehnica vremii), cu scopul vizibil de a le face rezistente în timp (de fapt scopul fiecărui artist în creația sa). A fost fotograful unor vremuri surprinse în fapt, cu un minim aranjament al subiectului, de obicei în portrete, dar insistând compozițional la tot ceea ce detaliile puteau contribui la realizarea întregului, surprinzând chiar și starea timpului, meteorologic vorbind, iar din imaginile în aer liber putându-se determina chiar și orele zilei. Fotografiile detașau momente de viață smulse din timp cu o dinamică personală interioară care se datora priorității ochiului fotografului înaintea ocularului, aparatul fiind o unealtă specifică în descifrarea textului real al vieții așa cum îl observa fotograful.

* cercetător științific, Complexul Național Muzeal ASTRA.

Rezultatul îl surprindem noi, eternizarea paradigmei timpului și realității, suprema ambiție a oricărui artist autentic.

Fotografiile au devenit astfel, în cazul lui Emil Fischer, modele de profesionalism în fixarea detaliilor de epocă și de civilizație umană, ceea ce se poate vedea 100% în opera artistului sibian spre beneficiul prezentului și viitorului, al etnografiei prezentului, indiferent de subiectul ales sau de etnia oamenilor surprinși de aparatul fotografic. Una din cele mai valoroase aspecte ale activității fotografice a lui Emil Fischer a fost aceea că înainte de apariția culorii în fotografie acesta a dus tehnica fotografiei în alb-negru la un nivel greu de egalat și în zilele noastre (specialiștii în optică și în cromatică nu consideră cele două extreme, albul și negrul, drept culori). Fischer este remarcabil în înregistrarea unor multitudini de nuanțe între alb și negru ceea ce, alături de compoziția imaginilor, dă fotografiilor sale un plus de viață, vizibil până astăzi.

În prezent fotografiile realizate în atelierul lui Emil Fischer reprezintă un patrimoniu cultural de prim rang pe care Muzeul Național Brukenthal le gestionează, le conservă și le valorifică. Bogăția lor etnografică și antropologică este un adevărat izvor imagistic pentru înțelegerea tradițiilor populațiilor din Transilvania. Cu atât mai mult cu cât autorul fotografiilor nu numai din instinct, ci și intenționat, a încercat să surprindă toate structurile etnografice pe care le avea în față.

Emil Fischer a lăsat o tradiție și un model Sibiul, cunoscând și contemporani cu el, și după el, fotografi talentați (spre exemplu unul din urmași este astăzi fotoreporterul Fred Nuss) și apetitul sibienilor pentru festivaluri internaționale de artă fotografică.

Evident tehnica fotografierii a evoluat, tehnica epocii lui Fischer a fost mult depășită, nu însă și arta fotografiilor sale, astăzi cu amplitudine mare de la documentare și până la bucuria consumului de artă.

Autorii albumului *Lumea satului interbelic în imagini fotografice. Colecțiile Emil Fischer*, Delia Voina, muzeograf, expert fotografie etnografică de la Complexul Național Muzeal ASTRA și Nicușor Dănuț Ivănuș, doctor în istorie, muzeograf cu veche activitate în specialitate de la Muzeul Național Brukenthal, au înțeles toate aceste valori pe care autorul fotografiilor le-a surprins în opera sa, depunând o meritorie cercetare de arhivă fotografică. Au organizat imaginile în album nu atât în ordine cronologică (existând puține date de această natură), ci în structuri ce țin de trecerea de la civilizație la cultură în plan tradițional, inclusiv de cultură populară: peisajul, habitatul, casa și gospodăria, tipul antropologic al subiecților, ocupații și meșteșuguri, interiorul locuinței, tradiții și obiceiuri. Autorii au depus un efort de identificare a localităților, au analizat conținutul fotografiilor din colecția Muzeului Național Brukenthal, au completat imaginile prezentate cu texte științifice și cu concluzii pertinente. Trebuie să le mulțumim pentru efortul de a ne pune la depozitie un material cu mare valoare de cercetare pe plan etnografic și pe planul identității culturale a etniilor din Transilvania, la sfârșitul secolului al XIX-lea, începutul secolului al XX-lea.

Albumul reprezintă o parte a tezaurului dobândit de la Emil Fischer. Ne dorim și sperăm într-o continuare a valorificării și a restului colecției Fischer. Prin acest efort se completează moștenirea lui Emil Fischer, ca un continuator pe planul imaginii, la ceea ce vedutele din secolul al XVIII-lea și picturile lui Neuburger sau Böbel, ne-au lăsat pentru înțelegerea timpului în care au trăit.

În încheiere se poate spune că fotografiile realizate în atelierul condus de Emil Fischer ilustrează o redescoperire a unui trecut modificat de prezent, cum se vede, de pildă, în imaginile reproducând vechiului cimitir și a bisericii de lemn din Poiana Sibiului, târgurile, scenele religioase, gestul oamenilor care muncesc (spălatul lânii la Rășinari), activitățile din stânilor montane. Sunt imagini ce ne ajută să înțelegem că oamenii din fotografiile lui Fischer sunt mult mai apropiați de noi decât în orice text scris despre ei și despre civilizația creată de aceștia.